

A Szent-Anna-tó jelentősége természetvédelmi szempontból A Szent-Anna-tó növény- és állatvilága

Ez a cikk a Szent-Anna-tó botanikai és zoológiai értékeit tünteti fel, bár a feltártság nem mondható véglegesnek, csupán a kutatottság jelenlegi állapotát tükrözi.

Hogy mégis sort kerül az eddig ismert fajok ismertetésére, annak az az oka, hogy ily módon is felhívjuk a figyelmet arra, hogy milyen értékek pusztulása, elszegényesedése várható a tó végleges megszűnésével.

A felsorolásba már most is bekerülhetnek olyan fajok, melyek a tó jelenlegi állapotában nem lennének megfigyelhetők. Ezt a folyamatot jól tükrözi a vízfelület nagysága és a tavon megjelenő élőlények közötti kapcsolat. Erre jó példa, hogy még az elmúlt évi csapadékosabb időjárás miatt a jóval nagyobb vízborítottság következtében fészkelő és költő madarakat lehetett megfigyelni (kis vöcsök, tőkés réce), addig az idej csapadékszegény időjárás miatt a megfigyelhető alacsony vízszint nem kedvez ezeknek az állatoknak. Az alábbiakban a tó és környéke élővilágát az eddigi kutatási eredmények alapján mutatom be. A fajok között találunk ismerősen csengő neveket, s vannak olyanok melyeknek magyar nevük nincsen, továbbá terjedelmi okok miatt a tíz fajt meghaladó fajjegyzék közlése sem lehetséges.

A vizinövényzet: A Szent-Anna-tó nyílt vizében Potamogeton natans, Lemna minor alkotta hínárnövényzet található, köztük a rence (*Utricularia vulgaris*), ennek érdekessége, hogy alsóbbrendű vízi állatokat fogyaszt. A tavat szegélyező övezetben nádas, harmatkása (*Glyceria maxima*) állomány, valamint magassásos hólyagos sás (*Carex vesicaria*) állományai vannak. A mohák közül a tavat övező nádasban egyetlen faj él, a *Campylium polygamum*. Ezen kívül egy korábbi felmérés szerint 14 növényfaj él még a tó vizében.

Mocsár- és láprétek: Az erdészház környékén, valamint a tavat övező területeken mocsárréti elemekben viszonylag gazdag növényzetet találunk, bár korábban az itt tartott sertésállomány és a felszántás miatt e terület súlyosan károsodott és erősen degradálódott. Ezeknek a társulásnak a fennmaradása összefügg a tó vízszintjével, ha ugyanis a tó teljesen feltöltődne, kiszáradna az a környezetében lévő láprétekre is kihatna. E területekről eddig 35 növényfajt sikerült kimutatni.

A Szent-Anna-tó és közvetlen környezetéből kimutatott állatfajok, az alábbiakban, rendszertani sorrendben kerülnek közlésre.

A tó területéről csak igen kis számú csigafauna került elő, ami más hazai hasonló nagyságú tavakkal, mocsarakkal összehasonlítva meglepőnek mondható. A tó vizéből mindössze három fajt ismert, - *Anisus spirorbis*, *Segmentina nitida*, *Ferrissia wautieri* - igaz, hogy ezek előfordulási

gyakorisága a Sár-hegy más területein előkerült fajokéhoz képest meglehetősen magas.

A Sár-hegyről 29 szitakötőfaj került elő, melyek közül a jelentősebbek: Vörös légivadász (*Pyrrhosoma nyphula interposita*), lápi szitakötő (*Leucorrhinia pectoralis*) és a *Sympetrum fonscolombii*. A terület természeti adottságai kedvezőek a szitakötők szaporodása szempontjából.

A hegyet felépítő andezit nem ereszt át a vizet, ezért a hegytetőn már néhány négyzetcentiméteres mélyedésekben is gyakran alakulnak ki „állandó” vizek, melyekben, nagyobb mennyiségben fejlődnek elsősorban *Lestes* fajok lárvái.

A legjelentősebb szitakötő lelőhely maga a Szent-Anna-tó, mely kevésbé csapadékos években sajnos majdnem kiszárad.

A Szent-Anna-tó vizében élő poloskák: a vízikorpió (*Nepa cinerea*), viziszöcske (*Gerris odontogaster*), hanyattúszó poloska (*Notonecta* sp.).

A kétszárnyúakhoz tartozó böglyök (*Tabanidae*) közül 24 faj került elő, sok köztük ritkának mondható: *Sivius vituli*, *Theriolestes gigas*, *Heptatoma pellucens*. A böglyök lárvái részben nedves, iszapos talajban, részben, pedig vízben fejlődnek. A területen aránylag sok az ilyen élőhely, legjelentősebb maga a tó, ez a magyarázata a viszonylag gazdag böglyö faunának.

A Szent-Anna-tó körüli mocsárrétek kedveznek az úgynevezett hygrophill lepkefajok megjelenésének. A nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), *Idaea biselata*, kormos lapibagoly (*Athetis pallustris*), vörös rétibagoly (*Mythimna pudorina*), *Orthonama vittata*.

A kétélűek és hullók rendszeres vizsgálata még nem történt meg a Sár-hegyen, csupán az alábbi néhány adat áll rendelkezésünkre: *Pettyes göte* (*Triturus vulgaris*), vöröshasú unka- (*Bombina bombina*), zöld levelibéka (*Hyla arborea*), kecskebéka (*Rana esculenta*), vízi sikló (*Natrix natrix*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*).

A Szent-Anna-tó jelenlegi kis vízfelülete a vízimadarak számára nem nyújt megfelelő életteret, ennek megfelelően sem a jelenlegi állapot, sem az esetleg várható teljes vízfelület eltűnése nem kedvez a vízimadarak számára a megtelepüléshez. Az innen eddig megfigyelt madárfajok: A kis vöcsök (*Podiceps ruficollis*), tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), guvat (*Rallus aquaticus*), vizityúk (*Gallinula chloropus*) és a nádirigó (*Acrocephalus arundinaceus*).

A tó természetvédelmi jelentőségét a fent felsorolt fajlista is alátámasztja, melyben jó arányt képviselnek a védett fajok.

Földessy Mariann

Preventív medicina

Az orvostudomány két nagy területre osztható: A megelőző (preventív medicina) és a gyógyító (kuratív medicina) orvostudományra.

A megelőző orvostudomány az egészségvédelemnek, az egészség megőrzésének és a betegség megelőzésének tudománya. Az egészség teljes testi, lelki és szociális jólétet jelent. Az egészség tehát nem egyenlő az egészségüggyel, hanem ösztársadalmi ügy, melyért a társadalom minden ágazata felelős. A lakosság egészségi állapotát számtalan tényező befolyásolja. Most azonban hadd szóljak a mátrai lakosok számára talán az egyik legfontosabbról, az egészséges környezet kialakításáról. A természetes, az épített, valamint a munkakörnyezet jelentősen befolyásolja a lakosság egészségi állapotát.

Magyarországon a betegségek 14-16%-a hozható kapcsolatba a külső és belső téri levegő minőségével, az

emberi fogyasztásra használt vízzel, a talaj és a hulladékok toxikus hatásaival, továbbá egyéb fizikai és vegyi vagy biológiai ágenssel. Nagyon fontos a környezeti tényezők egészségkárosító hatásainak csökkentése és az egészséget támogató környezet kialakítása, amelyet elérhetünk a levegőszennyezés mérésével, a szennyező források felkutatásával és csökkentésével, a levegőszennyezettség egészségügyi hatásainak ellenőrzésével, a klímaváltozás egészségügyi hatásainak vizsgálatával, a víz által közvetített betegségek felügyeleti rendszerének kiépítésével, a talajszennyező források felmérésével, az épített környezet egészségre gyakorolt hatásának vizsgálatával.

Az egészségünk a legfőbb értékünk, melynek megőrzése saját érdekünk és közös ügyünk. Ezért fontos a népegészségügyi szemlélet megerősítése, a betegségmegelőzés elsődlegessé tétele, valamint az egészséget támogató társadalmi gyakorlat kialakítása.

Dr. Mózer Albert, főorvos
a népegészségügy szakorvosa

Szelektív hulladékgyűjtés

Röviden nézzük meg településünk történetét a szelektív hulladékgyűjtés tekintetében. Már 1995-től kint állnak a háromféle hulladék fajták befogadó edények. Egyetlen egy negatívumra azonban sokan felfigyeltek, mégpedig arra a tényre, hogy a hulladékokat elszállító autóra keverten kerülnek fel az általunk szelektáltan gyűjtött hulladékok. Gyöngyös megpályázta a szelektív hulladékgyűjtő udvar létesítésének engedélyét, és ha ez az udvar elkészül, már a szállítóközcsira is külön-külön kerülnek a hulladékok. Jelenleg a kisebb gyűjtő edények helyett három zöld edény került kihelyezésre. Ezeket a város egyik sikeres pályázata után kaptuk meg, melyek közül az egyik két hónappal ezelőtt megváltozott. Ezt műanyaggyűjtővé alakították át. Amennyiben a műanyagot gyűjtő edények megtelnek, bárki betelefonálhat a Városgondozási Rt-hez és kérheti azok kiürítését, ugyanis a gyöngyösi Polgármesteri Hivatal és a Városgondozási Rt. között hetenkénti elszállítása írták alá a szerződést. Végezetül nézzük meg, hogyan valósul meg a szelektív hulladékgyűjtés Amerikában. Az Államokban úgy

támogatják a lakosságot a gyűjtésben, hogy minden háznál a tulajdonosnak külön edényben kell elhelyeznie a - műanyag , üveg, papír és komposzt - hulladékokat. Az elszállítás ingyenes.

Amerikában létezik a Zöld Kommandónak olyan csoportja, akik csak ezeket a háztartásban keletkezett hulladékokat ellenőrzik, amikor azokat kihelyezik. Ha a tartalma egyféle hulladékban is eltér az edényre írottaktól, helyszíni bírságot szabnak ki, melynek mértéke igen magas lehet. Összefoglalva, Amerikában ingyenes szállítással támogatják a szelektív gyűjtést, viszont nagy tisztaságú hulladékot követelnek meg, hogy azok újrahasznosíthatók legyenek.

Az újrahasznosításra nagy hangsúlyt fektetnek.

Kiss Nóra, környezetvédő

A Mátra olasz szemmel

Olaszországot több millió turista keresi fel évente elsősorban a kulturális értékek miatt. A nyári szabadtéri operaelőadások több ezernyi embert vonzanak nemcsak Olaszországból, hanem külföldről egyaránt. Elmondható, hogy a reneszánsz kultúra bölcsője Itália, az ehhez kapcsolódó páratlan gazdagságú építészeti remekművekkel. A történelmi múlt emlékei is sok-sok látóval kínálják az idelátogatóknak.

Fölmerülhet a kérdés az olvasóban, hogy egy ilyen országból érkező mit talál Mátrafüreden. Sajnálatos módon Olaszországban igen a háttérbe szorul a természeti környezet iránti érzékenység és ezzel összefüggésben a természeti értékek védelme is. Meglepett, ahogy az itt élők vigyáznak a természetre, gondoskodnak a madarokról télen. Bejárva a mesés panorámájú dombokat, az erdei utakat, ligeteket, amelyeket tiszta források gazdagítanak, a legsajátosabb dolog a kristálytiszta levegő volt, ami ma már kincsnek számít bolygónkon. Megéri a fáradságot ellátogatni Mátrafüredre, Mátraházára és Kékestetőre, ahol regenerálódik, újjászületik az ember a természet által.

Gianni Maraglino, Itália

Fordította: Rostás Gabi

Felfedezettő matematika

Augusztus harmadik hetében a Vadas Jenő Erdészeti Szakképző Iskola adott otthont az ország 80 tehetséges diákjának.

A Zrínyi, Varga László és Kalmár Országos Matematika verseny első három helyezettjei táboroztak itt. Volt szerencsém egy hatodik osztályos „órát” látni Pósa Lajos tanár úr irányításával. A gyerekek tehetséggondozása a felfedezettő matematika oktatás módszerével zajlott. Lényege, hogy a diákok részben vagy egészben önmaguk fedezik fel a tananyagot. A foglalkozások idejének nagy részét nem a tanár magyarázata teszi ki, hanem az általa adott feladatokon a gyerekek fejtik meg a problémákat. A megoldáshoz csak aktív részvétellel, kemény gondolkodás útján juthatnak el. Természetesen a tanár segítséget nyújt az elakadt tanulóknak,

de nem tálcán kínálja a megoldást. Az általam látott dupla órán a gyerekek nagy része aktívan dolgozott és még a hetvenedik percben is teljes erőbedobással kattogtak a kerek egy-egy jó válaszáért, megoldásért. A szervezők jól látják, hogy a hagyományos, „rég” módszerek helyett e hosszútávon sokkal hatékonyabb, szórakoztatóbb megoldás az eredményesebb.

Pósa tanár úr a fékek kikapcsolását kérte a gyerekektől: vagyis bátran merjenek más utakat keresni, ne gondolkodjanak sablonokban, eresszék szabadon gondolataikat. Jó volt látni, ahogy végig jól érezte magát a tanár és a diák, ennél pedig nem kell több egy matematika órán, de írhattam volna magyar vagy fizika órát is, hiszen ez a „felfedezettés” sokkal eredményre vezetőbb lenne az oktatás egész területén.

Szobóczy Tamásné

A tábor minden évben megrendezésre kerül, amelyhez támogatókat várnak a szervezők
(70/317-1090)

A Jógáról mindenkinek

Napjainkban sokkal inkább, mint bármikor az emberiség történelme folyamán, erős stressz-hatásoknak és feszültségeknek vagyunk kitéve, melyeket már nem tudunk ellenőrzés alatt tartani. A jóga segít ezek feloldásában, segít az ezektől való megszabadulásban.

A jóga ma már nem misztikus tudomány, hanem vannak mesterek és iskolák is, akik és amelyek nemcsak összeegyeztethetőnek tartják a társadalmi életet és a jógát, hanem egyenesen azt tanítják, hogy a jóga nagy segítség abban, hogy a civil élet megpróbáltatásait könnyebben elviseljük. A jóga a legősibb élet-tudomány, megtanít minket arra, hogyan tudjuk uralmunk alá vonni a stresszt fizikai, szellemi és lelki síkon egyaránt.

Bárki jógázhat, nincs szükség különleges felszerelésre, csak egy kis helyre, és elhatározásra egy egészségesebb, teljesebb élet után. A jógapózok (ászanák) a test minden részét megmozgatják, megnyújtva és rugalmassá téve az izmokat, ízületeket, a gerincet és az egész csontrendszert. Nemcsak a test tartóvázát edzik, hanem egyúttal a belső szerveket, a mirigyeket és az idegeket is. A lélegző-gyakorlatok (pránajámák) új erővel töltik meg a testet, segítséget nyújtanak az elme uralmában. A pozitív gondolkodás és a meditáció gyakorlása fokozott szellemi tisztasággal, erővel és koncentrációs képességgel jutalmaz meg bennünket.

A jóga szó a szanszkrit „JUDZS” szóból ered, jelentése összekötni, egyesíteni, megkötni, a figyelmünket valamire irányítani és összpontosítani. A szó egyesülést is jelent, ez az egyesülés a változatlan valósággal megszabadítja a lelket az elkülönülés érzésétől, és kiszabadítja azt az idő, a tér és okozat illúziójából.

A jóga eredetét az idő homálya fedi, mivel eredendően egy olyan isteni tudománynak tartották, amelyről csak a meditációban megvilágosodott bölcseknek volt tudomásuk. A jóga létezésének legősibb régészeti leletei i.e. kb. 3000-ból származnak, ezeken a kőlapocskákon lótszülülésben ábrázolt emberalakok fedezhetők fel. Említést a jógáról a Védákban találunk, melyek hatalmas kiterjedésű szentírások (i.e. kb. 2500). Az i.e. IV. századra tehető két óriáseposz keletkezésének ideje, Rámajána Valmiki műve és Vjásza

műve, akit a Mahabharata szerzőjének tartanak. A Mahabharata egyik fejezete a Bhagavad Gítá, mely talán a legismertebb a jógairások közül.

A Rádzsa jóga gerincét Patandzsali jóga szútrái (fonalak) képezik, melyeket a nagy hindu bölcs kb. i.e. III. században írt le, mely 185 tömör aforizma összefoglalja és rendszerezi tanításait. Patandzsali a jógát úgy határozza meg, mint „Csitta vritti níródha”, vagyis az elme változásainak megfékezése, lecsillapítása.

A Hatha jóga klasszikus szövege a Hatha Jóga Pradipika, mely részletesen ismerteti a különböző ásanákát és lélegző-gyakorlatokat. Ezek képezik a mai modern jógagyakorlatok alapját is.

Négy fő jógaút létezik, mindegyik különböző vérmérsékletű és életszemléletű embereknek van kitalálva. Mindegyik ösvény végső soron ugyanahhoz a célhoz vezet – a Brahmannel vagy Istennel való egyesüléshez-, és a jógázónak a választott ösvényt kell elsajátítania, ha igazi bölcsességre akar szert tenni. Ezek a jóga utak: 1/ Karma jóga = önzetlen cselekedetek jógája. Tettek ösvénye, elsősorban a kifelé forduló természetű emberek választják. Ez az út megtisztítja a szívet, és megtanítja az egyént az önzetlen cselekvésre, arra, hogy tetteiért ne várjon semmiféle jutalmat vagy egyéb viszonzást. 2/ Bhakti jóga = az odaadás és áhítat jógája. Az emocionális természettel rendelkezőket vonzza ez az ösvény. A jógit a szeretet keríti hatalmába, és Istent, mint a megtestesült Szeretetet imádja. Ennek az útnak követője imádsággal és Isten nevének éneklésével halad az egyesülés felé. 3/ Dnyána jóga = a tudás, bölcsesség ösvénye. A jóga legnehezebb formája.

Rendkívüli akaraterőt és intellektust igényel. A Védanta filozófia szerint a Dnyána jógi arra használja fel elméjét, hogy megvizsgálja annak igazi természetét. Védikus írásként tanulmányozásával jut el a jógi az Istennel való egyesüléshez. 4/ Rádzsa jóga = a jóga királyi útja, a test és az elme uralmának tudománya. Átfogó segítséget nyújt ahhoz, hogy a gondolathullámokat ellenőrzés alá vonja a jógi, a szellemi és fizikai energiát lelki energiává alakítsa.

Marschall Katalin

Il Giardino Armonico

2006. augusztus 4. Bélapátfalva. Este 7 után érkezünk a festői szépségű helyen lévő apátságához. Bent a zenekar próbál, kint pedig gyülekeznek a zenebarátok. Teltház, izgatott közönség, minden adott egy jó koncerthez, és ekkor színpadra lépnek a világsztárok mosolyogva és olyan hihetetlen kisugárzással, hogy még egy hangot sem szólaltattak meg, de már tombol a közönség. Aztán elkezdnek játszani. Músorton Vivaldi, Mancini, Fiorenza, Scheidt, Rosenmüller és Ziami zeneszerző művei. Az előadók egyértelműen a közönségnek muzsikálnak, ez tetten érhető állandó szemkontaktusukon, ami már-már zavarba ejtő.

A hatás természetesen nem marad el; mindenki úgy érezheti, hogy az Il Giardino Armonico (A Harmónia Kertje) neki zenél. Ezt a nem mindennapi társulatot 1985-ben hozta létre három milánói fiatal: Giovanni Antonini (fuvola, furulya), Luca Pianca (lant), és Paolo Beschi (cselló). Olyan illusztris helyszíneken léptek már föl, mint a Musicverein Bécsben, a zürichi Tonhalle vagy a Carnegiei Hall. Magyarországon a Bükk Művészeti Napok keretein belül léptek fel.

Simon Dávid

Könyvajánló

Kékestető és első fejlesztője Csonka László

Dr. Horváth Béla ezzel a címmel foglalta össze Csonka László és családja élettörténetét.

Csonka László építőmérnök az 1920-as években megalapította az első Magyar Magas- és Mélyépítő Rt-t. Felismerte Trianon után, hogy az ország elveszítette gazdasági üdülőhelyeit és ez által felértékelődött a Mátra. Kékestetőn az ország legmagasabb pontján megálmodta - az alpesi üdülőhely Davos mintájára - a Kékes Szállót. Kiváló érzékkel ismerte fel a hely adottságait, figyelme kiterjedt a területrendezésre is, együttműködése a különböző tudományterületekkel nélkülözhetetlen volt a sikeres fejlesztési és működési

folyamatokban. Építészeti szempontból Európa híru lett a Kékes Szálló amelyet, 1949-ben államosítottak.

A család külföldre távozott, de Csonka László még maradt, mert nem akarta elhinni, hogy egy életmű, ami az országot szolgálta semmivé vált. 1962-ben belátta, hogy nincs mit tenni és ő is eltávozott. A '90-es években a család spanyol befektetők bevonásával a Kékes Szállót ismét európai hírűvé szerette volna tenni, de falakba ütköztek. Később a romokban heverő Csonka villát szerették volna felújítani saját költségen és múzeumnak berendezni, de ez is akadályba ütközött. Végül némi nehézséggel egy emléktábla került elhelyezésre 2000-ben, amivel a család ugyan elégedett, de ez nagyon kevés.

Rostás Gabi

Ismerősöm Horváth Béla könyvével a kezében sétált Kékestetőn, amikor megszólította egy külföldi úr, aki nem volt más, mint Csonka László unokája. Egyetlen kérdés foglalkoztatta és ez nem a hatalom és a vagyon visszaszerzéséről szólt, csupán arról: jól érzik-e magukat a vendégek abban a szállóban, amit a nagyapja megálmodott. Csonka László önzetlenségét, amit az országnak adott kötelező tananyagként kellene tanítani.

Balaton átúszás

Mátrafüredről ketten vettek részt a rendezvényen. Krigovszky Beáta évek óta rendszeresen átúszja jelentősebb tavainkat (Tiszató, Velencei-tó, Balaton), amelynek záró akkordja az Adriai-tenger 5 km-es távja. Landor Balázs sem először vesz részt a balatoni kihívásban. Jó eredményét megalapozta, hogy hét évig a Gyöngyösi SE-ben versenyzett. 2003-ban Szobóczy Gergő is rajthoz állt. Mindenképpen elismerésre méltó, hogy a parányi, 800 lakosú kistéleplülésünk évek óta képviselve van ezen az országos rendezvényen.

Szobóczy Zsófia

Abasár és Vidéke Takarékszövetkezet - HIRDETMÉNY

Lakossági és vállalkozói bankszámlák akciós kamatai 2006. augusztus 1-től.

Fix kamatozású hónapra lekötött betétek:	EBKM
1 óra történő lekötés esetén	6,1%
2 óra történő lekötés esetén	6,35%
3 óra történő lekötés esetén	6,6%
4 óra történő lekötés esetén	7,2%

Programajánló

Gyöngyösön a Pátzay János Zeneiskolában 2006. november 8.-án este 18 órakor Kovács Margit (csembaló) és Simon Dávid (fuvola) hangversenye. Közreműködik Kovács Bendegúz (cselló). A koncerten elhangzanak J. S. Bach, C.Ph.E. Bach, Rameau, Zombola Péter és Simon Dávid művei.

Jóga tanfolyam Mátrafüreden kezdőknek és haladóknak egyaránt (20/ 935-1848)

Impresszum

Felelős kiadó és szerkesztő: **Rostás Gabi**; Tördelő: **Zsupán Emil**

A Benei Krónika támogatói: **Abasár és Vidéke Takarékszövetkezet, Bögér András, Jurecska Endre, Dr. Mózer Albert, Németh Gyula, Szobóczy Tamás, Varga István**

Megjelenik 340 példányban Mátrafüreden, Mátraházán és Kékestetőn.

Elérhetőség: 30/28-48-176